

مسواک و استعمال

آن در شب

دبیران: المساجد سنیة عالمیہ جامعہ دہلی

۱۳۹۶

تتبع ونگارش:
الحاج امین الدین « سعیدی - سعید افغانی »
مدیر مرکز مطالعات ستراتژیکی افغان و
مسؤل مرکز فرهنگی د حق لاره - جرمنی

www.masjed.nu

مسواک و استعمال آن در رمضان

در میان نعمت‌های الهی، دهان و دندان از اهمیت خاصی برخوردار است و به طور مستقیم و غیرمستقیم با تمام اعضای بدن ارتباط دارد، صحت و سلامتی دندانها تاثیر مستقیمی به صحت و سلامتی سایر اعضای بدن داشته و توجه به دندانها بمثابة اهتمام و توجه به صحت و سلامتی کل جسم بحساب می‌آید.

انسان از بدو خلقت به حفظ و صیانت دندان توجه داشته و انسان‌های اولیه، همیشه داکتر دندان خود بودند. هدایات دینی نیز با توجه به این نعمت بزرگ، پیروان خود را به حفظ و مراقبت از آن تشویق کرده‌اند. پیامبر اسلام صلی‌الله‌علیه و سلم درباره حفظ سلامت این نعمت بزرگ هدایات بیشماری را برای پیروان خویش صادر فرموده است.

تشویق به مسواک زدن در اسلام

پیامبر صلی‌الله‌علیه و سلم فرموده است: «السُّوَاكُ مَطَهْرَةٌ لِلْفَمِ مَرْضَاءٌ لِلرَّبِّ». یعنی: «مسواک وسیله پاک‌ی دهان و بدست آوردن رضای پروردگار است». «صحیح الجامع الصغیر» (36955).

همچنان می‌فرماید: «لَوْلَا أَنْ أَشَقَّ عَلَى أُمَّتِي لِأَمْرَتُهُمْ بِالسُّوَاكِ مَعَ كُلِّ صَلَاةٍ» (اگر ترس از سختگیری بر امت نبود، به آنها دستور می‌دادم که با هر نمازی مسواک زنند). در حدیثی دیگری آمده است: «فِي وَصِيَّتِهِ لِعَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ - : عَلَيْكَ بِالسُّوَاكِ عِنْدَ كُلِّ وُضُوءٍ». (پیامبر صلی‌الله‌علیه و سلم در سفارش به علی علیه السلام، می‌فرماید: بر تو باد به مسواک زدن با هر وضویی.)

عنه صلی‌الله‌علیه و سلم - أيضاً: يَا عَلِيُّ، عَلَيْكَ بِالسُّوَاكِ، وَإِنْ اسْتَطَعْتَ أَنْ لَا تُقَلَّ مِنْهُ فَاَفْعَلْ، فَإِنَّ كُلَّ صَلَاةٍ تُصَلِّيَهَا بِالسُّوَاكِ تَفْضُلٌ عَلَى الَّتِي تُصَلِّيَهَا بغير سِوَاكٍ أَرْبَعِينَ يَوْمًا. پیامبر خدا صلی‌الله‌علیه و سلم همچنین می‌فرماید: ای علی! بر تو باد به مسواک زدن؛ اگر توانستی که از این کار کم نکنی چنین کن؛ زیرا هر نمازی که با مسواک زدن بخوانی از چهل روز نمازی که بی‌مسواک زدن بگزارای برتر است.

ومی‌فرماید: «الْوُضُوءُ شَطْرُ الْإِيمَانِ، وَالسُّوَاكُ شَطْرُ الْوُضُوءِ». (پیامبر خدا صلی‌الله‌علیه و سلم: وضو، بخشی از ایمان است و مسواک زدن بخشی از وضو.)
عنه صلی‌الله‌علیه و سلم: «طَيِّبُوا أَفْوَاهَكُمْ بِالسُّوَاكِ؛ فَإِنَّهَا طُرُقُ الْقُرْآنِ». پیامبر صلی‌الله‌علیه و سلم: دهانهای خود را با مسواک زدن خوشبو کنید؛ زیرا دهانهای شما گذرگاههای قرآن است.

عنه صلی‌الله‌علیه و سلم: «مَا زَالَ جِبْرَائِيلُ يُوصِينِي بِالسُّوَاكِ حَتَّى ظَنَنْتُ أَنَّهُ سَيَجْعَلُهُ فَرِيضَةً». (پیامبر صلی‌الله‌علیه و سلم: جبرئیل همواره مرا به مسواک زدن توصیه می‌کرد، چندان که گمان کردم بزودی این کار را واجب خواهد کرد.)

فواید مسواک:

تحقیقات را که اطباء در مورد مسواک و فواید آن بعمل آورده، می‌گویند که در مسواک فواید بی‌نهایت عدیدی وجود دارد که از جمله:
«مسواک، نور چشم را زیاد می‌کند، بلغم دهن را از بین می‌برد و حافظه انسان را قوی می‌سازد.»

هكذا « شخصیکه مسواک می‌زند، از درد و کندن دندان در امان می‌باشد . »

استعمال مسواک

مسواک زدن و خلال کردن دندان ها ، از دین ابراهیم علیه‌السلام برای ما مسلمانان به میراث مانده است . ولی مسواک زدن در دین ابراهیم علیه‌السلام واجب بوده، ولی در شریعت اسلام ، استعمال مسواک برای روزه دار و غیر روزه دار در تمام اوقات مستحب است و بنابر همین منطق است که استعمال مسواک برای روزه دار، قبل از زوال و بعد از آن بر استناد حدیث عامر بن ربیع «رضی الله عنه» که در سنن آمده است جایز می‌باشد : « **رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ مَا لَا أَحْصِي يَتَسَوَّكُ وَهُوَ صَائِمٌ** » مسند احمد (445/3)، ابوداود (2364)، ترمذی (725) «چندین بار که نمی‌توانم آن ها را بشمارم مرتب می‌دیدم که پیامبر صلی الله علیه و سلم در حال روزه مسواک می‌زد.» در این جا این صحابی مشخص نکرده است که آیا قبل از زوال ایشان را در حال مسواک دیده است یا بعد از آن، بلکه مطلقاً مسواک زدن ایشان را روایت کرده است. ولی به احتمال غالب ایشان را بعد از زوال دیده چون نماز ظهر و عصر بعد از زوال هستند، و از آن جا که رسول الله صلی الله علیه و سلم مسواک را برای نماز تأکید کرده احتمال می‌رود که برای نماز ظهر و عصر مسواک می‌زده است. ولی انعه از علما و فقهای که استعمال مسواک را بعد از زوال مکروه دانسته اند نیز به این حدیث استدلال کرده اند: « **إِذَا صُمْتُمْ فَاسْتَاكُوا أَوَّلَ النَّهَارِ وَلَا تَسْتَاكُوا آخِرَهُ** » بیهقی در الکبری (8120، 8121) هر وقت روزه گرفتید در ابتدای روز مسواک بزنید و در آخر آن مسواک نزنید.

اگرچه برخی از علما علم حدیث بر ضعیف بودن حدیث حکم میکنند . ولی استدلال شان ضعیف می‌باشد. اینان همچنین از گفتار پیامبر صلی الله علیه و سلم استدلال می‌کنند که فرموده است: «**لْخُلُوفُ فَمِ الصَّائِمِ أَطْيَبُ عِنْدَ اللَّهِ مِنْ رِيحِ الْمِسْكِ**» (متفق علیه)، یعنی: (بوی دهان روزه دار نزد الله تعالی از بوی مشک خوشبوتر است.) روش استدلال این ها بدین صورت است که چون مسواک بوی دهان را تغییر می‌دهد، از زدن مسواک خود داری نمود. این توجیه دقیق نمی‌باشد ، زیرا مسواک بوی مخصوصی را که در اثر روزه به وجود می‌آید از بین نمی‌برد، زیرا بوی دهان در اثر عدم رعایت بهداشت دهان و دندان نیست، بلکه نشأت گرفته از معده می‌باشد، و با خالی بودن معده از خوراک بد بویی از دهان خارج می‌شود و این بو از نظر مردم ناپسند است ولی از نظر خداوند بسیار دوست داشتنی و پسندیده است. پس مسواک بوی دهان روزه دار را از بین نمی‌برد بلکه صرفاً دندان ها را تمیزوپاک نموده و بد بویی دندانها را از بین می‌برد نه بویی را که از معده بیرون می‌آید.

اگر در وقت مسواک زدن و غیر مسواک کردن دهن خون شود ، و این خون با لعاب دهن از حلق پایین رود ، اما مقدار آن از لعاب دهن کمتر بوده و طعم آن در حلق احساس نشود روزه را نمی‌شکند.

یادداشت ضروری :

برخی از روزه داران محترم به زعم خود فکر میکنند که مسواک زدن روزه آنان را باطل میکند بناً از استعمال مسواک دوری می‌جویند ، ولی خدمت این عده افراد باید

گفت که : این نظریه شان اشتباه محض است زیرا :
رسول اکرم صلی الله علیه و سلم با صراحت فرمود است : « اگر برای امتم دشوار نبود
به آنها امر می کردم که به هنگام هر نماز مسواک بزنند ». متفق علیه.
امام بخاری رحمه الله میفرماید: پیامبر صلی الله علیه و سلم در حدیث متبرکه روزه دار
را از غیر روزه دار جدا نه فرموده اند .

یادداشت توضیحی در مورد یک حدیث :

برخی از اشخاص برای اهمیت دادن بیشتر مسوک بر حدیثی چون : « صلاة بسواک
خیر من سبعین صلاة بلا سواک » « نمازی که در ابتدای آن نمازگزار سواک زده باشد از
هفتاد نماز بدون سواک بهتر است » استدلال می نمایند .

در مورد باید گفت که : علماء علم حدیث با تمام قوت می نویسند که این حدیث از جمله
احادیث ضعیفه بوده ، و صحیح نمی باشد . (برای تفصیل موضوع مراجعه شودمجموع
فتاوی ابن باز) (288/26) .

همچنان بیهقی در « السنن الکبری » (38/1) می نویسد : این « حدیث از جمله احادیثی
ضعیف بوده ، و اسناد آن قوی نیست، و بصورت مرفوع و مرسل هم روایت شده
است » .

همچنین ابن قیم در « المنار المنیف » (صفحه 17) گفته : « اسناد این حدیث قوی نیست » .
و امام نووی در « الخلاصة » (88/1) و شیخ البانی در « ضعیف الجامع » (3519)
حدیث متذکره را در جمله احادیثی ضعیفه بشمار آورده است .

پایان